

Отже, в результаті аналізу законодавства, міжнародного досвіду та практики, на мою думку, єдиним можливим варіантом гарантії дотримання авторських прав в довгостроковій перспективі є встановлення саморегулюючого правового механізму, успішно існуючого вже більше десяти років у США та деяких європейських країнах. Вважаю, що варто було б покласти відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності на веб-сервіси тоді, коли є факт ігнорування ними або невиконання вимог щодо прийняття мір по припиненню порушень прав на об'єкти інтелектуальної власності. В разі розгляду справи в суді, доцільним видається залучення власників соціальних мереж в до судового процесу лише в якості третіх осіб.

1. Андрощук Г. Інтелектуальна власність в системі інтернету речей: економіко-правовий аспект. *Теорія і практика інтелектуальної власності* 1, 2018. С. 65-79.

2. Атаманова Ю. Є. Захист прав інтелектуальної власності у мережі інтернет: світовий досвід та вітчизняні перспективи. *Право та інновації* № 3 (7), 2014. С. 7-14.

3. Огнев'юк Г. Особливості використання об'єктів інтелектуальної власності в соціальних мережах. Київ, 2016. С. 21-25.

4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 13. Ст. 64.

5. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Деякі проблеми захисту прав інтелектуальної власності в інтернеті в Україні. URL: <http://arhd.ua/publication-564/> (дата звернення: 09.11.2020).

Карпенко Р. В.

кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Іваненкова Н. М.

адвокат,
керівник Юридичної фірми «Інфорс»

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ МАЙНА ПОДРУЖЖЯ АБО ЖІНКИ ТА ЧОЛОВІКА, ЩО ПРОЖИВАЮТЬ БЕЗ РЕЄСТРАЦІЇ ШЛЮБУ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Шлюбні відносини змінюють правовий статус чоловіка та дружини, призводять до утворення сім'ї, в якій виникають особливі стосунки особистого характеру, що мають враховуватися також у сфері майнових відносин. Законодавством, зокрема шлюбно-сімейним, встановлюється для подружжя спеціальний правовий режим щодо набутого в шлюбі майна. Оформлення шлюбних відносин зумовлює виникнення в подружжя не лише особистих майнових, а і немайнових прав та обов'язків, а також створює спільну для

них категорію стосовно майна – сумісна власність або власність подружжя. Як свідчить практика, проблемних питань з приводу такого майна не виникає, до того моменту, доки немає процедури його розподілу. Саме в процесі встановлення кому і скільки має належати майна і виникає безліч питань, зокрема: що є спільною власністю, а що особистою кожного з подружжя; яким чином розділити майно, якщо у сім'ї працює лише чоловік або дружина, і його(її) зарплата є єдиним джерелом доходу і ряд інших проблемних моментів. Ці питання неодноразово досліджували науковці, але спільної думки на даний час досягнуто не було.

Враховуючи тенденцію збільшення припинення шлюбно-сімейних відносин, а у зв'язку із розподіл спільно нажитого майна є необхідність удосконалення законодавства, яке могло би врегулювати ці правовідносини. Саме тому вивчення даного питання є актуальним напрямком сучасної правової науки. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поглиблене вивчення правової природи майна, що належать подружжю; аналіз основних проблемних питань спільної сумісної власності; визначення порядку та особливостей перетворення особистого майна у спільне. Виклад основного матеріалу дослідження. Стаття 316 ЦК України закріплює визначення права власності. А саме: правом власності є право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб. Прийнято розрізняти право власності в об'єктивному і суб'єктивному значенні. Право власності в об'єктивному значенні – це сукупність правових норм, що регулюють відносини власності (порядок набуття, здійснення та припинення права власності). Право власності в об'єктивному значенні За юридичною підставою існування і реалізації права власності, що належить певному суб'єкту, тобто права власності в суб'єктивному значенні. Право власності в суб'єктивному значенні – це забезпечена законом можливість конкретної особи володіти, користуватися і розпоряджатися річчю своєю владою і у власному інтересі. Цьому праву власника відповідає обов'язок усіх інших осіб утримуватися від порушення його правомочностей.

За загальним правилом спільна власність може бути частковою або сумісною. Критерієм відмежування є визначення часток. Від часткової спільна сумісна власність відрізняється тим, що частки співвласників заздалегідь не визначені. ЦК України визначає, що за загальним правилом спільною власністю є спільна сумісна власність, яка виникає лише у передбачених законом випадках, що підкреслюється законодавчо закріпленою презумпцією спільної часткової власності (ч. 4, ст. 355 ЦК). Відповідно до ст. 60 СК України, що відповідає ч. 3 ст. 368 ЦК, майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності. Підґрунтям цієї норми є світоглядне судження розробників СК України, на думку яких, спільна сумісна власність подружжя є матеріальною передумовою міцності шлюбу, здійснення подружжям різних соціальних функцій, зокрема народження і виховання дитини [1]. Можна по різному ставитись до

цієї позиції, однак необхідно відзначити дві обставини досить важливого характеру. По-перше, правило про спільну сумісну власність подружжя піднесене в СК майже до абсолюту, що не можна визнати природним і таким, що відповідає сучасним реаліям життя.

По друге, модель регулювання відносин спільної сумісної власності подружжя не можна визнати досконалою. Це проглядається і на етапі здійснення подружжям спільної власності при придбанні і відчуженні майна, і на етапі перетворення спільної сумісної власності у спільну часткову, і у випадках припинення спільної власності. Сімейним кодексом встановлено принцип спільності придбаного в період шлюбу майна (за винятками, прямо встановленим законом). Згідно ст. 60 СК України встановлюється, що майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини самостійного заробітку. У юридичній літературі висловлюється також думка про те, розповсюдження режиму спільності майна та спеціальний порядок розпорядження таким майном зумовлює виникнення у власника добровільних обмежень щодо здійснення права власності в силу деяких юридичних фактів [3, с. 198]. Разом з тим, незалежно від наявності шлюбу, кожен з подружжя може мати майно, яке належить на праві власності йому особисто. При розподілі спільного майна необхідно встановити частку, яку отримає кожен з подружжя, тому виникає потреба законодавчого роз'яснення та питання частки в спільній сумісній власності (статті 370, 371, 372 ЦКУ, статті 64, 70 СКУ). У теорії цивільного права наголошується: невизначеність частки в спільній власності, зокрема, її розміру, не означає, що такої частки взагалі немає.

Аналіз норм ЦК України свідчить, що законодавець унормовує існування лише тоді, коли співвласники мають можливість або постає необхідність визначити свої частки, наприклад, унаслідок розлучення, що призводить до перетворення спільної сумісної власності на спільну часткову власність. На відміну від підстав виникнення спільної часткової власності, законодавство чітко визначає випадки виникнення спільної сумісної власності. Остання вважається спільною частковою власністю, якщо іншого не передбачено законом або договором [4, с. 13-16]. Отже, спільна сумісна власність, на відміну від спільної часткової, може виникати лише у випадках, передбачених законом або договором. Ні ЦК України кодекс, ні інші законодавчі акти не передбачають такої підстави її виникнення, як успадкування частки в спільній сумісній власності. Спільна власність, яка характеризується множинністю суб'єктів при єдності об'єкта є специфічним правовим феноменом, що досить часто зустрічається на практиці. Множинність суб'єктів на стороні власника істотно впливає на специфіку відносин спільної власності, як на відносини між співвласниками, так і на відносини самих співвласників із третіми особами. Загальні положення про право власності, його виникнення і припинення повною мірою застосовуються і до спільної власності.

Однак це у свою чергу не виключає існування цілої низки спеціальних

правил, що «відтіняють» специфіку відносин спільної власності. Водночас не можна повністю «усамостійнити» спільну власність, як зазначив Є. О. Суханов, «спільна власність є особливим юридичним способом закріплення одночасного володіння матеріальною цінністю не одноособово, а декільком власникам» [5, с. 95], інакше кажучи, спільна власність не є особливим видом власності. Тенденцією розвитку законодавства на сучасному етапі слід визнати розширення кола випадків виникнення відносин спільної власності.

Відповідно до законодавства є певні умови, коли особисте майно одного з подружжя може перетворитися в об'єкт спільної власності. До них відносять ті дії, які вчиняє один з подружжя для покращення якостей та властивостей майна одного з подружжя, яке використовується спільно, тобто мається на увазі, що якщо чоловік отримав у дарунок автомобіль, а кошти на його модернізацію використав з сімейного бюджету, то такий автомобіль стане часткою спільного майна подружжя. Не менш важливим є питання щодо визначення режиму майна, коли його створення розпочинається у шлюбі, а при поділі спільного майна, воно не завершено, наприклад: починається будівництво житлового будинку, але в експлуатацію він ще не зданий.

Стосовно цього висловила свою думку Г.В. Юровська, яка зазначає: «У разі поділу майна, особливо після припинення шлюбних відносин, той ж подружжя, на чие ім'я оформленні відповідні документи, не зацікавлений у завершенні процедури, передбаченої ст. 331 ЦК України, та реєстрації цього об'єкта навіть тоді, коли фактично будівництво завершено та будинок експлуатується за призначенням». Вирішенням цього питання може стати використання норм ст.ст. 60, 69, 70 СК України, ч. 3 ст. 368 ЦК України. Зокрема, незавершений будівництвом будинок, будівництво якого розпочалося у шлюбі може бути визнаний об'єктом права спільної сумісної власності подружжя з визначенням часток [10, с. 47]. Правові наслідки, які можуть настати у таких випадках, не можуть бути однаковими для усіх ситуацій. Це можна підтвердити посилаючись на статтю 62 СК яка передбачає, що «у разі спору» це майно може бути визнане за рішенням суду об'єктом права спільної сумісної власності. Відсутність спору є свідченням того, що правовий режим майна одного з подружжя, вартість якого істотно збільшилася внаслідок спільних трудових чи фінансових затрат або грошових затрат другого з подружжя, залишається незмінним.

Висновки. Отже, спільне майно подружжя – це усе майно, яке набуте подружжям за час перебування у шлюбі. При цьому не важливо значення, хто саме купував ту чи іншу річ, на чие ім'я (чоловіка чи дружини) вона оформлена, та хто із подружжя заробляв кошти на придбання цього майна.

1. Сімейний кодекс України Режим доступу URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>

2. Цивільний кодекс України Режим доступу URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

3. Дзера О.В. Цивільне право України. Загальна частина: Підручник О.В. Дзера Київ:

Юрінком Інтер. 2010. 976 с.

4. Поліщук Л. Форми права власності за законодавством України . *Віче*. 2011. №14. С. 13-16.

5. Суханов Е.А. Лекции о праве собственности Е.А. Суханов. М., 1991. С. 165.

6. Лепех С.М. Правовий режим грошей як спільного майна подружжя С.М. Лепех *Право України*. – № 10. С. 85-96.

7. Рясенцев В.А. Семейное право В.А. Рясенцев. М.: Юрид. лит-ра, 1967. 224 с.

8. Иоффе О.С. Советское гражданское право: курс лекций О.С. Иоффе. – Ч. 1. Л.: ЛГУ, 1958. 511 с.

9. Ариванюк Т.О. Правове регулювання відносин власності між подружжя: автореф. ... канд.юрид.наук за спец.: 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право Т.О. Ариванюк. Київ, 2002. С. 16.

10. Юровська Г.В. Проблемні питання застосування Сімейного кодексу України у судовій Практиці *Право України*. 2013. № 10. С. 45-52.

11. Нечаева А.М. Семейное право: Курс лекций Александра Нечаева. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Издательская группа «Юристъ», ИНФРА-М Изд. дом ООО, 2001. 318 с.

Замкова Д. Р.

здобувач вищої освіти юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Карпенко Р. В.

кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АВТОРСЬКІ ТА СУМІЖНІ ПРАВА: ПЛАГІАТ

Питаннями правової охорони та захисту авторських та суміжних прав у різні часи займалися такі вчені, як: Е.П. Гаврилов, Н.І. Федоскіна, В. Л. Михайлик, Н.Л. Сенніков, К.С.Симкин, О.Д. Святоцький, О.П. Сергєєв та інші. Під захистом авторських і суміжних прав розуміється сукупність заходів, спрямованих на відновлення і визнання цих прав у разі їх порушення чи оспорюванні.

Слід розрізняти такі поняття, як охорона авторських прав і їх захист. Під охороною розуміється встановлення всієї системи правових норм, спрямованих на дотримання прав авторів і їх правонаступників. Тоді як захист – це сукупність заходів, метою яких є відновлення і визнання цих прав у разі їх порушення. Захисту підлягають як порушені особисті немайнові, так і виняткові